

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/9/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200253
Dátum vydania rozhodnutia: 8. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200253.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej, JUDr. Jany Martinčekovej, JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobkyne: Helena Šolcová, X. XX.XX.XXXX, L. G. XX, proti žalovaným: 1/ SZÖVETSÉG - Magyarok, Nemzetiségek, Régiók./ALIANCIA - Mad'ari. Národnosti. Regióny, Čajakova 4048/8, Bratislava, IČO: 52695514, 2/ Kresťanskodemokratické hnutie, Šafárikovo námestie 77/4, Bratislava, IČO: 00586846, vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce Drňa, konaných 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozhodnutie miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Drňa - vo voľbách do orgánov samosprávy obcí konaných 29. októbra 2022 v časti, v ktorej bol za zvoleného poslanca pod poradovým číslom 3 vyhlásený kandidát B. E. a za zvolenú poslankyňu do obecného zastupiteľstva obce Drňa vyhlasuje P. Y..

II. Žalobkyni priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na úplnú náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bola dňa 09.11.2022 doručená správna žaloba vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - voľby do obecného zastupiteľstva podľa § 312a zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

2. Žalobkyňa sa žalobou domáhala, aby súd preskúmal postup a spôsob konania volieb do Obecného zastupiteľstva obce Drňa (volebný obvod Drňa) konaných dňa 29.10.2022. Uviedla, že vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v roku 2022 kandidovala za žalovaného 1/ za poslankyňu Obecného zastupiteľstva obce Drňa. Zo zverejnených údajov o výsledku volieb v obci Drňa podľa žalobkyne vyplýva, že pri počte voličov, ktorí sa zúčastnili volieb v počte 100 a z nich počet platných

hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby do obecného zastupiteľstva 95 získala pri počte hlasov 28 viac ako 10% platných hlasov (33,9%).

3. Dňa 29.10.2022 sa po ukončení volieb dozvedela od svojho manžela K. Š., bytom G. XX, ktorý bol predsedom miestnej volebnej komisie obce Drňa, že bola zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva a že získala 38 hlasov. Zároveň jej oznámil aj mená ostatných zvolených poslancov, t.j. v poradí M. L., D. L., E. H., P. Y. a C. E.. Nasledujúci deň 30.10.2022 sa zo zverejnených údajov dozvedela výsledky volieb v obci, kde sa jej meno neuvádzalo. Podľa výsledkov nebola zvolená za poslankyňu obecného zastupiteľstva a získala len 28 hlasov.

4. Nezákonnosť volieb do funkcie poslankyne obecného zastupiteľstva videla v tom, že zapísaním nižšieho počtu hlasov (28) v zápisnici miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Drňa vo voľbách do orgánov samosprávy obcí zo dňa 29.10.2022 oproti skutočnému počtu platných hlasov (38), ktoré získala za poslankyňu Obecného zastupiteľstva Drňa, volebná komisia rozhodla nesprávne o zvolených poslancoch obecného zastupiteľstva a tým boli porušené jej volebné práva garantované Ústavou SR a všeobecne záväznými právnymi predpismi SR. Zároveň navrhla vypočuť K. Š. predsedu miestnej volebnej komisie, F. Y. zapisovateľku miestnej volebnej komisie k výsledkom volieb do orgánov obecného zastupiteľstva obce Drňa a k údajom zapísaným do zápisnice o výsledku volieb.

5. Najvyšší správny súd uznesením č. k. 13Svp/9/2022-18 zo dňa 30.11.2022 vyzval žalobkyňu podľa § 59 ods. 1 a ods. 2 SSP, aby pre prípad, že svojim podaním z 08.11.2022 označeným ako „Žaloba vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy“ mienila podať žalobu vo volebných veciach podľa § 312a a nasl. SSP, a tým vyvolať konanie vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy, aby v lehote do 10 dní od doručenia uznesenia odstránila nedostatky podania tak, aby doplnila chýbajúce osobitné náležitosti takejto žaloby. Rozhodnutím súdu bola žalobkyňa poučená, ako treba nedostatky podania odstrániť.

6. V súdom určenej lehote žalobkyňa doručila „Opravu vád žaloby“. Žalobkyňa v doručenej oprave zopakovala skutočnosti uvedené v samotnej žalobe doručenej súdu dňa 09.11.2022.

II.

Posúdenie veci správnym súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný podľa § 11 písm. f) SSP zistil, že žaloba bola podaná včas, oprávnenou osobou a sú splnené aj ďalšie podmienky konania.

8. Najvyšší správny súd vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom listín tvoriacich prílohu žaloby, obsahom zápisnice okrskovej volebnej komisie o výsledku volieb vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 29.10.2022, obsahom zápisnice miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách a s volebnou dokumentáciou. Najvyšší správny súd uskutočnil prepočítanie hlasovacích lístkov z volebnej dokumentácie pre voľby do obecného zastupiteľstva v obci Drňa odovzdaných v prospech jednotlivých kandidátov na poslancov v tomto volebnom obvode.

9. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t.j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, resp. obyvateľov obcí v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojim hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

10. Voľby môžu byť v zmysle judikatúry ústavného súdu (a tiež podľa teórie ústavného práva) spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napríklad nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné

falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

11. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietané porušenie práv mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb. Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami (PL. ÚS 18/99).

12. Volebná komisia je orgánom verejnej moci, ktorý túto vykonáva vo verejnom záujme. Inak povedané, volebná komisia je inštitúciou verejnej moci a činnosť, ktorú vykonáva, je činnosťou vykonávanou vo verejnom záujme.

13. Okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov. Tomuto zodpovedá jej kreovanie, zákonom ustanovené postupy a zisťovanie volebných výsledkov, ktoré sú prejavom vôle voličov (PL. ÚS 1/07).

14. Na základe prepočítania volebných lístkov pri námietke nesprávneho sčítania hlasov najvyšší správny súd má právomoc vyhlásiť za zvoleného iného účastníka slobodnej súťaže politických síl, ktorý získal viac hlasov ako účastník tejto súťaže po vyhlásení za zvoleného podľa zápisnice o výsledku volieb do obecnej samosprávy (PL. ÚS 36/03).

15. Ak najvyšší správny súd zistí reálnu nezhodu počtu hlasov v zápisnici okrskovej volebnej komisie o voľbách poslancov obecného zastupiteľstva so súčtami hlasov pri kontrole ich sčítania zo strany najvyššieho správneho súdu, ktoré má v konečnom dôsledku vplyv predovšetkým na skutočný počet hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na funkciu poslanca a na ich poradie z hľadiska počtu získaných hlasov, ide o také závažné porušenie zákona o voľbách do územnej samosprávy, ktoré je v príčinnej súvislosti so zisteným výsledkom volieb. V dôsledku uvedených skutočností vzniká dôvodná pochybnosť, že výsledok volieb neodráža skutočnú vôľu voličov (PL. ÚS 9/2011) a najvyšší správny súd musí v tejto časti voľby, resp. ich výsledok zrušiť (PL. ÚS 17/09).

16. Zmyslom rozhodovania najvyššieho správneho súdu vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy nie je sankcionovanie kandidáta, ktorý porušil zákon alebo v prospech ktorého bol porušený zákon, ale posúdenie, či volebné vady mohli ovplyvniť výsledok volieb. Z toho však vyplýva, že je nutné posúdiť nielen volebné vady spôsobené priamo kandidátmi alebo vziať do úvahy aj volebné vady spôsobené inými osobami (ochrana aktívneho voleného práva uznesenie sp. zn. PL. ÚS 78/2011 z 23. februára 2011).

17. S ohľadom na uvedené zásady najvyšší správny súd v okolnostiach veci skúmal, či skutočnosťami namietané žalobkyňou mohli vyvolať také porušenie ústavy a volebného zákona, ktoré bolo spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok napadnutých volieb poslancov obecného zastupiteľstva.

III.

18. V súvislosti s namietaným výsledkom volieb poslancov do obecného zastupiteľstva vo voľbách do orgánov samosprávy obce Drňa žalobkyňa namietala nesprávne sčítanie platných hlasov odovzdaných v jej prospech. Uvedenú skutočnosť bližšie v žalobe ani v jej doplnení nekonkretizovala. Len navrhla vypočítať manžela K. Š. predsedu miestnej volebnej komisie a F. Y. zapisovateľku miestnej volebnej komisie a to k samotným výsledkom volieb do orgánov obecného zastupiteľstva obce Drňa a k údajom zapísaným do zápisnice o výsledku volieb.

19. Najvyšší správny súd výzvou zo dňa 11.01.2023 vyžiadal od obce Drňa volebnú dokumentáciu (vrátane hlasovacích lístkov), ktorá mu bola doručená 26.01.2023.

20. Najvyšší správny súd vykonal dokazovanie prepočítaním hlasovacích lístkov odovzdaných vo volebnom obvode v obci Drňa v prospech jednotlivých kandidátov uchádzajúcich sa o mandát poslanca obecného zastupiteľstva. Do obecného zastupiteľstva sa v tomto obvode volili piati poslanci z desiatich kandidátov.

21. Zo zápisnice okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku volieb v obci Drňa vyplynul nasledovný počet odovzdaných platných hlasov pre zvolených poslancov do obecného zastupiteľstva v poradí podľa počtu získaných platných hlasov:

- pre kandidáta s poradovým číslom 1 M. L. bolo odovzdaných 52 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 2 D. L. bolo odovzdaných 47 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 3 B. E. bolo odovzdaných 40 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 4 C. E. bolo odovzdaných 38 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 5 E. H. bolo odovzdaných 36 platných hlasov.

Náhradníci - kandidáti, ktorí neboli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva v poradí podľa počtu získaných platných hlasov:

- pre kandidáta s poradovým číslom 1 E. R. bolo odovzdaných 35 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 2 F. R. bolo odovzdaných 31 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 3 P. Y. bolo odovzdaných 28 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 4 Y. Y. bolo odovzdaných 27 platných hlasov,
- pre kandidáta s poradovým číslom 5 Z. B. bolo odovzdaných 26 platných hlasov.

22. Po porovnaní počtu platných hlasov získaných jednotlivými kandidátmi na poslanca obecného zastupiteľstva podľa zápisnice okrskovej volebnej komisie a zistení vplyvajúcich z prepočítania hlasov uskutočneného najvyšším správnym súdom bolo zistené, že pre kandidáta na hlasovacom lístku pre voľby do Obecného zastupiteľstva v Drni 29.10.2022: s poradovým číslom 1 M. L. bolo v skutočnosti odovzdaných 55 platných hlasov, teda o 3 platné hlasy viac, pre kandidáta pod poradovým číslom 3 na hlasovacom lístku B. E. bolo v skutočnosti odovzdaných 27 platných hlasov, teda o 13 menej, pre kandidátku s poradovým číslom 8 P. Y. bolo v skutočnosti odovzdaných 42 platných hlasov, teda o 14 platných hlasov viac.

23. V rámci preskúmania správnosti sčítania platných hlasov na hlasovacích lístkoch pre voľby poslancov Obecného zastupiteľstva v Drni najvyšší správny súd zistil, že výsledky uvedené v zápisnici okrskovej volebnej komisie z 29.10.2022 nie sú v súlade so skutočným stavom odovzdaných platných hlasovacích lístkov.

24. Týmto zistením bolo zároveň preukázané, že okrsková volebná komisia nesprávne sčítala dosiahnuté hlasy u troch kandidátov pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva, čo priamo ovplyvnilo výsledok volieb u dvoch poslancov v tomto volebnom obvode, keďže sa podľa reálne zisteného počtu získaných hlasov zmenilo poradie úspešnosti jednej kandidátky na poslankyňu obecného zastupiteľstva, čím sa z hľadiska prepočítaného volebného výsledku dostala na miesto tretieho platne zvoleného poslanca obecného zastupiteľstva za volebný obvod Drňa.

IV.

Záver

25. Vzhľadom na zistenie najvyššieho správneho súdu o reálnej nezhode počtu hlasov v zápisnici okrskovej volebnej komisie a tým aj miestnej volebnej komisie o voľbách poslancov do obecného zastupiteľstva vo volebnom obvode Drňa so súčtami hlasov pri kontrole ich sčítania zrealizovaného najvyšším správnym súdom, ktoré má v konečnom dôsledku vplyv na skutočný počet hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva a aj na ich poradie z hľadiska počtu získaných hlasov, najvyšší správny súd dospel k záveru, že ide o také závažné

porušenie volebného zákona, ktoré je v príčinnej súvislosti so zisteným výsledkom volieb. V dôsledku uvedených skutočností vzniká dôvodná pochybnosť, že výsledok volieb neodráža skutočnú vôľu voličov.

26. Najvyšší správny súd konštatuje, že uvedeným konaním okrskovej volebnej komisie došlo k porušeniu ústavou zaručeného volebného práva a jeho princípov spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Uvedené zistenia hodnotí najvyšší správny súd ako hrubé a závažné porušenie volebného zákona, pretože tieto boli spôsobilé reálne ovplyvniť vyhlásený výsledok napadnutých volieb poslancov obecného zastupiteľstva.

27. Najvyšší správny súd sa musí pri tomto type konania vo volebných veciach vzhľadom na jeho účel, ktorým je predovšetkým verejný záujem na tom, aby výsledok volieb odrážal skutočnú vôľu voličov a bol zachovaný základný predpoklad fungovania demokratického štátu, riadiť princípom materiálneho chápania ochrany ústavnosti a vyrovnat' sa tak s každým zisteným a zároveň relevantným porušením zákonnosti alebo ústavnosti volebného procesu.

28. Z výsledku prepočítavania hlasov pre jednotlivých kandidátov na funkciu poslanca Obecného zastupiteľstva v obci Drňa uskutočneného najvyšším správnym súdom v rámci dokazovania vyplynulo, že žalobkyňa s počtom získaných 42 platných hlasov sa zaradila na 4 miesto v poradí podľa počtu získaných hlasov, čo pri voľbe piatich poslancov z volebného obvodu Drňa do obecného zastupiteľstva z 10 kandidátov znamená, že sa z hľadiska prepočítaného volebného výsledku dostala na miesto platne zvoleného poslanca obecného zastupiteľstva. Na tomto závere nič nemení ani tá skutočnosť, že najvyšší správny súd nevykonal dokazovanie vypočutím navrhnutých svedkov, K. Š. predsedu okrskovej volebnej komisie a A. L., členky okrskovej volebnej komisie, ktorí v konečnom dôsledku svojimi podpismi na zápisnici okrskovej volebnej komisie správnosť údajov okrskovej volebnej komisie vlastnoručne potvrdili.

29. Najvyšší správny súd vzhľadom na uvedené uplatnil svoju právomoc vyplývajúcu z ustanovenia § 312j ods. 2 písm. c) SSP zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený. Na základe tejto právomoci zrušil rozhodnutie okrskovej volebnej komisie v zápisnici o voľbách poslancov obecného zastupiteľstva týkajúce sa pôvodne uvedeného dosiahnutého volebného výsledku žalobkyne so skutočne získaným počtom platných hlasov 42 a vyhlásil ju za riadne zvolenú poslankyňu Obecného zastupiteľstva obce Drňa. Kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva B. E. so zisteným volebným výsledkom 27 skutočne získaných platných hlasov sa tak stal náhradníkom na zdieľanom 3 a 4 mieste spolu s kandidátom Y. Y., ktorý nebol zvolený za poslanca obecného zastupiteľstva.

30. O nároku na náhradu trov konania rozhodol najvyšší správny súd podľa § 167 ods. 1 SSP a vzhľadom na úspech žalobkyne v konaní jej priznal úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov v tomto konaní. O výške náhrady trov rozhodne osobitným uznesením asistent sudcu najvyššieho správneho súdu v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

31. Rozhodnutie senátu bolo prijaté v pomere hlasov 5 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

